

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 14. Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність I7 Терапія та реабілітація
освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»
форма(и) здобуття освіти денна

Київ-2025 рік

ЗМІСТ

1	Загальна інформація про навчальну дисципліну	5
2	Опис навчальної дисципліни.....	6
2.1	Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	6
2.2	Міждисциплінарні зв'язки:.....	7
3	Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми.....	7
4	Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми	8
5	Структура та обсяг навчальної дисципліни.....	9
5.1	Тематика семінарських занять	11
5.2	Тематика практичних занять	13
5.3	Тематика лабораторних занять	15
5.4	Тематика самостійної роботи здобувачів	15
6	Інформація про індивідуальне завдання	16
6.1	Орієнтовні теми рефератів	16
6.2	Орієнтовні теми презентацій.....	16
7	Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	17
8	Політика дисципліни.....	18
9	Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача	19
9.1	Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.	19
9.2	Методи контролю та оцінювання	20
9.3	Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих форм здобуття освіти та видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.	20
9.4	Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми здобуття освіти та форми підсумкового (семестрового) контролю.	22
9.5	Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті	24
10	Рекомендовані джерела інформації.....	25

1 Загальна інформація про навчальну дисципліну

1.1. Назва навчальної дисципліни, код в освітній програмі	Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності, ОК14
1.2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова, цикл дисциплін професійної підготовки
1.3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1-й рік навчання, 1-й семестр
1.4. Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	очна (денна)
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин, в тому числі:	150
● аудиторні години	56
Лекції	16
Семінари	16
практичні	24
● самостійна робота	94
1.5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
1.6. Інформація про консультації	Згідно затвердженого графіка консультацій
1.7. Мова викладання	українська
1.8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача(ів) (науковий ступінь, вчене звання)	Кандидат наук з фіз. виховання, доцент Осіпов Віталій Миколайович
1.9. Контактна інформація викладача	osipov.vitalii@tnu.edu.ua

2 Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни. Програму навчальної дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» складено відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю І7 «Терапія та реабілітація». Вивчення даної дисципліни спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про фізичну терапію як складову системи охорони здоров'я, її місце, роль і завдання у процесі відновлення, підтримання та покращення функціонального стану людини.

Опанування навчальної дисципліни забезпечує засвоєння базових теоретичних положень фізичної терапії, ознайомлення з основними принципами, підходами та напрямками професійної діяльності фізичного терапевта, а також формування первинного розуміння змісту, структури та етапів реабілітаційного процесу. Особлива увага приділяється становленню фізичної терапії як самостійної галузі професійної діяльності, її міждисциплінарному характеру та взаємодії з іншими фахівцями мультидисциплінарної реабілітаційної команди.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти ознайомлюються з основними поняттями і термінами фізичної терапії, принципами пацієнт-орієнтованого підходу, етичними та деонтологічними засадами професійної діяльності, роллю фізичного терапевта у системі реабілітаційної допомоги. Значна увага приділяється питанням професійної ідентичності, формуванню відповідального ставлення до майбутньої спеціальності, усвідомленню соціальної значущості професії та вимог до фахівця у сфері фізичної терапії.

2.1 Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Мета дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти базових уявлень про фізичну терапію як професійну діяльність у системі охорони здоров'я, її місце, роль і завдання у процесі відновлення та підтримання функціонального стану людини, а також у створенні теоретичної основи для подальшого опанування професійно орієнтованих і клінічних дисциплін.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про фізичну терапію як складову реабілітаційної допомоги та самостійну галузь професійної діяльності;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними поняттями, термінами, принципами та підходами фізичної терапії;
- розкрити зміст, структуру та етапи реабілітаційного процесу, роль фізичного терапевта у роботі мультидисциплінарної реабілітаційної команди;
- сформувати розуміння професійних функцій, компетентностей, етичних і деонтологічних засад діяльності фізичного терапевта;
- розвинути здатність усвідомлювати соціальну значущість професії фізичного терапевта, відповідальність за результати професійної діяльності та необхідність безперервного професійного розвитку.

2.2 Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити:

ОК10. Анатомія та фізіологія людини

Постреквізити:

ОК13. Біомеханіка та клінічна кінезіологія

ОК34. Основи ерготерапії

ОК21. Терапевтичні вправи

ОК24. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях опорно-рухового апарату

ОК25. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях нервової системи

ОК 26. Фізична терапія, ерготерапія в акушерстві та гінекології

ОК 27. Фізична терапія, ерготерапія у педіатрії

ОК 28. Фізична терапія, ерготерапія у внутрішній медицині

ОК 29. Фізична терапія, ерготерапія при хірургічних захворюваннях та онкології

Формат проведення дисципліни

Навчальні заняття з дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» проводяться із застосуванням змішаної форми навчання, яка поєднує аудиторну роботу та використання дистанційних освітніх технологій. Освітній процес організовується у синхронному форматі (проведення занять в аудиторії або в режимі онлайн) та асинхронному форматі, що передбачає самостійне опрацювання навчальних матеріалів і виконання індивідуальних завдань здобувачами вищої освіти.

У процесі вивчення дисципліни застосовуються різні форми та методи навчання, зокрема лекційні заняття з елементами проблемного викладу, пояснювально-ілюстративні та інтерактивні методи, аналіз навчальних і професійно орієнтованих ситуацій, обговорення ролі та функцій фізичного терапевта у системі охорони здоров'я та реабілітації. Значна увага приділяється роботі з навчально-методичними матеріалами, базовою професійною термінологією, схемами та прикладами з практики, а також виконанню самостійних і тестових завдань з подальшим обговоренням результатів.

Для забезпечення дистанційної складової освітнього процесу використовується віртуальне навчальне середовище Google Classroom, у якому розміщуються навчальні матеріали, завдання та інформаційні повідомлення. Лекційні та практичні заняття в онлайн-форматі можуть проводитися з використанням сервісу відеозв'язку Google Meet.

Оперативна комунікація між викладачем і здобувачами вищої освіти здійснюється за допомогою корпоративної електронної пошти.

3 Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми

ІК1 Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми професійної діяльності фізичного терапевта з відновлення порушених рухових та пов'язаних з ними функцій опорно-рухового апарату, нервової, серцево-судинної та дихальної систем, які забезпечують активність та участь осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність використовувати Інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК07. Здатність до міжособистісної взаємодії

СК01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов'язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи.

СК02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії.

СК07. Здатність провадити професійну діяльність для відновлення чи підтримки здоров'я пацієнта/клієнта відповідно до законів і правил, що регулюють практику фізичної терапії як самостійної професії, а також відповідних законодавчих та нормативних актів, етичного кодексу та професійного стандарту, загальнонаціональних цінностей та традицій населення України.

СК08. Здатність ефективно спілкуватися, зокрема навчати пацієнта/клієнта, його родину й опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризувати здоровий спосіб життя.

4 Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми

Шифр РН	Програмні результати навчання	Методи навчання	Засоби діагностики / методи оцінювання
РН01	Використовувати рухову активність людини для зміцнення та збереження індивідуального та громадського здоров'я.	Лекційні заняття з елементами пояснення і проблемного аналізу, практичні заняття з прикладами застосування рухової активності, обговорення навчальних ситуацій,	Поточне усне опитування, тестування, оцінювання виконання індивідуальних завдань, аналіз

Шифр РН	Програмні результати навчання	Методи навчання	Засоби діагностики / методи оцінювання
		самостійне опрацювання навчального матеріалу	практичних ситуацій
РН 03	Дотримуватися етики професійного спілкування, діяти етично дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності	Лекції, роз'яснення нормативних та етичних аспектів освітнього процесу	Поточний контроль, усне опитування
РН05	Використовувати прикладне програмне забезпечення; здійснювати комунікаційну взаємодію у соціальних мережах; здобувати, накопичувати, систематизувати фахову Інформацію за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.	Лекції, практичні заняття з використанням цифрових ресурсів, робота з інформаційними джерелами, самостійна підготовка навчальних матеріалів із застосуванням ІКТ	Поточний контроль, тестовий контроль, оцінювання результатів самостійної роботи, перевірка виконання індивідуальних завдань
РН09	Аналізувати і застосовувати сучасні науково-доказові дані для виконання професійних завдань.	Лекції, аналіз наукових джерел, обговорення доказових підходів, виконання аналітичних завдань, самостійна робота	Оцінювання письмових робіт, тестовий контроль, аналіз виконання індивідуальних та аналітичних завдань
РН16	Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.	Лекції, практичні заняття, рольові та ситуаційні вправи, аналіз комунікативних кейсів, самостійна підготовка матеріалів	Усне опитування, оцінювання участі в рольових та ситуаційних завданнях, тестовий контроль
РН19	Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти, аналізувати досвід колег	Самостійне опрацювання навчального матеріалу, робота з рекомендованими джерелами	Поточний контроль, тестування

5 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	усього годин	у тому числі		
		Л	Сем	Пр

1	2	3	4	5	6
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ	76	8	8	12	48
Тема 1.1. Фізична терапія в системі охорони здоров'я. Фізична терапія, як складові сучасної системи охорони здоров'я. Їх роль і місце у процесі відновлення здоров'я населення. Основні поняття фізичної терапії, реабілітації та ергономіки. Мультидисциплінарний підхід у реабілітаційній практиці.	18	2	2	2	12
Тема 1.2. Реабілітація як організований процес медико-соціальної допомоги. Поняття реабілітації, її цілі, завдання, види та рівні. Організаційні основи реабілітаційної допомоги. Принципи побудови реабілітаційного процесу та взаємодії учасників реабілітаційної команди.	18	2	2	2	12
Тема 1.3. Професійна діяльність фізичного терапевта Професійні функції фізичного терапевта. Права, обов'язки та кваліфікаційні вимоги до фахівців. Професійна відповідальність, етичні засади діяльності та особливості роботи в мультидисциплінарній команді.	20	2	2	4	12
Тема 1.4. Підготовка фахівців та основи наукової діяльності у фізичній терапії. Система вищої освіти в Україні та освітньо-кваліфікаційні рівні підготовки фахівців з фізичної терапії. Формування професійних компетентностей. Основи науково-дослідної діяльності, академічна доброчесність, загальні вимоги до кваліфікаційних робіт і логіка наукового пошуку.	20	2	2	4	12
МОДУЛЬ 2. ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ	74	8	8	12	46
Тема 2.1. Методи обстеження та оцінювання у фізичній терапії. Загальні принципи обстеження і контролю стану пацієнта. Основи оцінювання фізичного розвитку та функціонального стану організму. Роль методів дослідження у плануванні та оцінюванні ефективності реабілітаційних втручань.	18	2	2	2	12
Тема 2.2. Засоби фізичної терапії: лікувальні вправи та масаж. Терапевтичні вправи як основний засіб фізичної терапії. Механізми лікувальних дій фізичних вправ, показання та протипоказання. Масаж як складова реабілітаційного процесу: поняття, види, загальні принципи застосування.	18	2	2	2	12
Тема 2.3. Поняття здоров'я, хвороби та фізичного розвитку людини. Здоров'я як біопсихосоціальне явище. Основи загальної патології та профілактики захворювань. Фізичний розвиток людини, методи його оцінювання. Формування здорового способу життя та роль рухової активності.	20	2	2	4	12
Тема 2.4. Психологічні аспекти реабілітації та допоміжні засоби.	18	2	2	4	10

1	2	3	4	5	6
Психологічні особливості взаємодії фізичного терапевта з пацієнтами. Допоміжні засоби пересування та самообслуговування: класифікація, загальні принципи підбору та використання у фізичній терапії.					
РАЗОМ	<i>годин</i>	150	16	16	24
	<i>кредитів</i>	5			
Підсумковий (семестровий) контроль		екзамен			

5.1 Тематика семінарських занять

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
1.	<p>Семінарське заняття 1 Тема 1.1. Фізична терапія в системі охорони здоров'я Мета семінарського заняття: поглибити розуміння ролі фізичної терапії та ерготерапії в системі охорони здоров'я, сформувані здатність аналізувати їх значення у процесі відновлення здоров'я населення. Зміст семінарського заняття: обговорення основних понять фізичної терапії, реабілітації та ергономіки; семінарського заняття аналіз місця фізичної терапії у сучасній системі охорони здоров'я; семінарського заняття дискусія щодо ролі фізичного терапевта в мультидисциплінарній команді; семінарського заняття заслуховування та обговорення доповідей і презентацій за темою.</p>	2
2.	<p>Семінарське заняття 2 Тема 1.2. Реабілітація як організований процес медико-соціальної допомоги Мета семінарського заняття: сформувані у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про реабілітацію як багаторівневий та системний процес. Зміст семінарського заняття: обговорення цілей, завдань, видів і рівнів реабілітації; аналіз організаційних основ реабілітаційної допомоги; обговорення принципів побудови реабілітаційного процесу; дискусія щодо взаємодії учасників реабілітаційної команди; захист рефератів і доповідей.</p>	2
3.	<p>Семінарське заняття 3 Тема 1.3. Професійна діяльність фізичного терапевта Мета семінарського заняття: сформувані усвідомлення професійної ролі, відповідальності та етичних засад діяльності фізичного терапевта Зміст семінарського заняття: обговорення професійних функцій фахівців фізичної терапії та; аналіз прав, обов'язків і кваліфікаційних вимог; розгляд прикладів професійної відповідальності та етичних дилем; дискусія щодо особливостей роботи в мультидисциплінарній команді; презентація підготовлених доповідей.</p>	2
4.	Семінарське заняття 4	2

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	<p>Тема 1.4. Підготовка фахівців та основи наукової діяльності у фізичній терапії Мета семінарського заняття: сформувати у здобувачів розуміння логіки професійної підготовки та основ науково-дослідної діяльності у сфері фізичної терапії. Зміст семінарського заняття: обговорення системи вищої освіти та освітньо-кваліфікаційних рівнів; аналіз професійних компетентностей майбутніх фахівців; обговорення принципів академічної доброчесності; аналіз загальних вимог до кваліфікаційних робіт; обговорення доповідей і презентацій за результатами самостійної роботи.</p>	
5.	<p>Семінарське заняття 5 Тема 2.1. Методи обстеження та оцінювання у фізичній терапії Мета семінарського заняття: сформувати теоретичне підґрунтя для розуміння ролі обстеження та оцінювання у фізичній терапії. Зміст семінарського заняття: обговорення загальних принципів обстеження та контролю стану пацієнта; аналіз значення методів оцінювання фізичного розвитку та функціонального стану; обговорення ролі результатів обстеження у плануванні реабілітаційних втручань; заслуховування та обговорення доповідей.</p>	2
6.	<p>Семінарське заняття 6 Тема 2.2. Засоби фізичної терапії: терапевтичні вправи та масаж Мета семінарського заняття: сформувати системне уявлення про лікувальні вправи та масаж як основні засоби фізичної терапії. Зміст семінарського заняття: обговорення механізмів лікувальної дії фізичних вправ; аналіз показань і протипоказань до застосування вправ обговорення видів масажу та його ролі в реабілітаційному процесі; презентація рефератів і тематичних повідомлень.</p>	2
7.	<p>Семінарське заняття 7 Тема 2.3. Поняття здоров'я, хвороби та фізичного розвитку людини Мета семінарського заняття: поглибити розуміння здоров'я і хвороби як взаємопов'язаних біопсихосоціальних явищ. Зміст семінарського заняття: обговорення сучасних підходів до визначення здоров'я; аналіз понять хвороби та передпатологічних станів; обговорення ролі фізичної терапії у профілактиці захворювань; дискусія щодо значення фізичного розвитку та здорового способу життя.</p>	2

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
8.	<p>Семінарське заняття 8 Тема 2.4. Психологічні аспекти реабілітації та допоміжні засоби Мета семінарського заняття: сформувати у здобувачів розуміння психологічних аспектів реабілітаційного процесу та значення допоміжних засобів. Зміст семінарського заняття: обговорення психологічних особливостей взаємодії фізичного терапевта з пацієнтами; аналіз комунікативних стратегій у реабілітаційному процесі; обговорення класифікації допоміжних засобів пересування та самообслуговування; заслуховування доповідей і презентацій.</p>	2

5.2 Тематика практичних занять

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
1.	<p>Практичне заняття 1 Тема 1.1. Фізична терапія в системі охорони здоров'я Мета практичної роботи: сформувати у здобувачів вищої освіти практичне розуміння місця фізичної терапії в системі охорони здоров'я та ролі фахівців у мультидисциплінарній команді. Зміст практичної роботи: – аналіз структури системи охорони здоров'я та місця фізичної терапії в ній; – визначення функцій фізичного терапевта на різних етапах реабілітації; – моделювання складу мультидисциплінарної команди для типових реабілітаційних ситуацій; – виконання ситуаційних завдань.</p>	2
2.	<p>Практичне заняття 2 Тема 1.2. Реабілітація як організований процес медико-соціальної допомоги Мета практичної роботи: навчити здобувачів застосовувати принципи організації реабілітаційного процесу та взаємодії його учасників. Зміст практичної роботи: – аналіз прикладів організації реабілітаційної допомоги на різних рівнях; – визначення цілей і завдань реабілітації відповідно до етапу та умов надання допомоги; – побудова логічної схеми реабілітаційного процесу; – розв'язання ситуаційних задач з організації реабілітаційної допомоги.</p>	2
3.	<p>Практичне заняття 3 Тема 1.3. Професійна діяльність фізичного терапевта Мета практичної роботи:</p>	4

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	сформувати навички застосування професійних, етичних і правових норм у діяльності фізичного терапевта Зміст практичної роботи: – аналіз професійних функцій фізичного терапевта – розгляд типових професійних і етичних ситуацій; – визначення прав, обов’язків та меж професійної відповідальності фахівців; – моделювання взаємодії в мультидисциплінарній команді.	
4.	Практичне заняття 4 Тема 1.4. Підготовка фахівців та основи наукової діяльності у фізичній терапії Мета практичної роботи: сформувати у здобувачів початкові навички організації навчальної та науково-дослідної діяльності у сфері фізичної терапії. Зміст практичної роботи: – аналіз освітньо-кваліфікаційних рівнів і професійних компетентностей фахівців; – ознайомлення з вимогами академічної доброчесності; – формулювання теми наукового дослідження та визначення його мети; – відпрацювання навичок пошуку та первинного аналізу наукових джерел.	4
5.	Практичне заняття 5 Тема 2.1. Методи обстеження та оцінювання у фізичній терапії Мета практичної роботи: навчити здобувачів застосовувати загальні принципи обстеження та оцінювання стану пацієнта. Зміст практичної роботи: – ознайомлення з алгоритмом первинного обстеження; – аналіз методів оцінювання фізичного розвитку та функціонального стану; – виконання навчальних завдань з інтерпретації результатів оцінювання; – розв’язання ситуаційних задач.	2
6.	Практичне заняття 6 Тема 2.2. Засоби фізичної терапії: терапевтичні вправи та масаж Мета практичної роботи: сформувати уявлення про застосування основних засобів фізичної терапії в реабілітаційному процесі. Зміст практичної роботи: – аналіз механізмів лікувальної дії фізичних вправ; – визначення показань та протипоказань до застосування вправ; – ознайомлення з видами масажу та принципами його використання; – розв’язання навчальних ситуацій щодо вибору засобів фізичної терапії.	2
7.	Практичне заняття 7	4

П/н	Теми практичних занять	Кількість годин
		Очна (денна)
	<p>Тема 2.3. Поняття здоров'я, хвороби та фізичного розвитку людини</p> <p>Мета практичної роботи: сформувати у здобувачів практичне розуміння взаємозв'язку здоров'я, фізичного розвитку та профілактики захворювань.</p> <p>Зміст практичної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналіз понять «здоров'я» та «хвороба» з позицій біопсихосоціальної моделі; – ознайомлення з методами оцінювання фізичного розвитку; – аналіз факторів, що впливають на формування здорового способу життя; – виконання аналітичних завдань. 	
8.	<p>Практичне заняття 8</p> <p>Тема 2.4. Психологічні аспекти реабілітації та допоміжні засоби</p> <p>Мета практичної роботи: сформувати навички професійної комунікації та раціонального підбору допоміжних засобів.</p> <p>Зміст практичної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – моделювання комунікативних ситуацій у реабілітаційному процесі; – аналіз психологічних особливостей взаємодії з пацієнтами; – ознайомлення з класифікацією допоміжних засобів пересування та самообслуговування; – виконання практичних завдань з вибору допоміжних засобів відповідно до ситуації. 	4

5.3 Тематика лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбачені.

5.4 Тематика самостійної роботи здобувачів

п/н	Зміст навчального матеріалу	Вид діяльності	Кількість годин
1	Тема 1.1. Фізична терапія в системі охорони здоров'я	Опрацювання лекційного матеріалу; підготовка конспекту з основних понять фізичної терапії, ерготерапії та реабілітації; підготовка до усного обговорення	12
2	Тема 1.2. Реабілітація як організований процес медико-соціальної допомоги	Самостійне опрацювання навчальних і наукових джерел з питань реабілітації; підготовка реферату з визначеної тематики та його захист	12
3	Тема 1.3. Професійна діяльність фізичного терапевта	Опрацювання навчальних матеріалів; підготовка презентації щодо професійних функцій, прав, обов'язків та етичних засад діяльності фахівців	12
4	Тема 1.4. Підготовка фахівців та основи наукової діяльності у фізичній терапії	Аналіз навчальних матеріалів; підготовка узагальнювального конспекту з питань професійної підготовки, академічної доброчесності та логіки наукового пошуку; усне опитування	12

5	Тема 2.1. Методи обстеження та оцінювання у фізичній терапії	Опрацювання навчальних матеріалів; виконання практичної роботи з аналізу методів обстеження та оцінювання функціонального стану пацієнта	12
6	Тема 2.2. Засоби фізичної терапії: терапевтичні вправи та масаж	Аналіз навчальних матеріалів; виконання практичної роботи з визначення показань і протипоказань до застосування лікувальних вправ та масажу	12
7	Тема 2.3. Поняття здоров'я, хвороби та фізичного розвитку людини	Самостійне опрацювання теоретичних матеріалів; підготовка презентації з питань здоров'я, фізичного розвитку та ролі рухової активності	12
8	Тема 2.4. Психологічні аспекти реабілітації та допоміжні засоби	Опрацювання навчальної літератури; виконання практичної роботи з аналізу психологічних аспектів взаємодії з пацієнтами та підбору допоміжних засобів	10

6 Інформація про індивідуальне завдання

Робочою програмою дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» передбачено виконання індивідуальних навчальних завдань як складової поточного контролю. Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення, систематизацію та осмислення теоретичних знань здобувачів вищої освіти, а також на формування здатності застосовувати набуті знання у професійно орієнтованих ситуаціях початкового рівня підготовки фахівця з фізичної терапії.

Тематика самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни реалізується у формі індивідуальних навчальних завдань, зокрема рефератів та презентацій, відповідно до змісту навчальних модулів і тем дисципліни.

6.1 Орієнтовні теми рефератів

1. Фізична терапія як складова сучасної системи охорони здоров'я.
2. Реабілітація як багаторівневий медико-соціальний процес.
3. Професійна діяльність фізичного терапевта: права, обов'язки та відповідальність.
4. Роль мультидисциплінарної команди у реабілітаційному процесі.
5. Система підготовки фахівців з фізичної терапії в Україні.
6. Академічна доброчесність як основа наукової та професійної діяльності фахівця.
7. Здоров'я як біопсихосоціальне явище та роль фізичної терапії у його збереженні.
8. Фізичний розвиток людини та фактори, що на нього впливають.

6.2 Орієнтовні теми презентацій

1. Місце фізичної терапії та в системі охорони здоров'я.
2. Основні принципи реабілітаційного процесу та їх практичне значення.

3. Професійна роль фізичного терапевта в мультидисциплінарній команді.
 4. Освітньо-кваліфікаційні рівні та професійні компетентності фахівців з фізичної терапії.
 5. Методи обстеження та оцінювання у фізичній терапії: загальні підходи.
 6. Лікувальні вправи та масаж як основні засоби фізичної терапії.
 7. Формування здорового способу життя засобами фізичної терапії.
 8. Психологічні аспекти комунікації у реабілітаційному процесі.
- 6.3.

7 Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби навчання:

Під час організації освітнього процесу з використанням дистанційних технологій у межах навчальної дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» застосовується віртуальне навчальне середовище Google Classroom, яке забезпечує здобувачам вищої освіти доступ до навчально-методичних матеріалів, індивідуальних завдань та інформаційних повідомлень. Лекційні, семінарські й практичні заняття в онлайн-форматі можуть проводитися з використанням сервісів відеоконференцзв'язку, зокрема Google Meet.

У разі дистанційної форми навчання участь здобувачів вищої освіти в освітньому процесі здійснюється шляхом приєднання до онлайн-занять у форматі відеоконференцій. Забезпечення стабільного доступу до мережі Інтернет та належної якості з'єднання покладається на здобувача вищої освіти.

Для реалізації навчальної діяльності в дистанційному режимі використовуються персональні комп'ютери, ноутбуки або мобільні пристрої (смартфони, планшети) з підключенням до мережі Інтернет, що є необхідним для комунікації з викладачем і навчальною групою, виконання практичних, домашніх і самостійних завдань, а також проходження поточного та підсумкового контролю, у тому числі тестування.

З метою оперативного обміну інформацією та забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої освіти додатково використовується корпоративна електронна пошта.

Під час проведення занять в аудиторному форматі освітній процес забезпечується матеріально-технічною базою університету, зокрема навчальними аудиторіями, оснащеними сучасними мультимедійними засобами навчання. Навчальні приміщення відповідають чинним санітарно-гігієнічним нормам і створюють належні умови для досягнення програмних результатів навчання, передбачених освітньою програмою.

Навчальні аудиторії укомплектовані меблями, що відповідають ергономічним вимогам, а їх місткість забезпечує розміщення здобувачів вищої освіти відповідно до ліцензованого обсягу.

Для проведення занять з дисципліни використовуються:

- шведська стінка Ladas Lider (код LA-14) — для ознайомлення з базовими видами рухової активності, демонстрації можливостей

використання фізичних вправ у фізичній терапії та аналізу простих функціональних рухів;

- степ-платформа Generation Fitness FF22H2B — для демонстрації елементів функціональної мобільності, витривалості та прикладів застосування лікувальних вправ у реабілітаційному процесі;

- реабілітаційні бруси з перешкодами Антон БРХП — для ознайомлення з принципами відновлення навичок ходьби та роллю допоміжних засобів у фізичній терапії;

- реабілітаційні сходи з різним кроком Tia-Sport — для демонстрації особливостей рухів нижніх кінцівок і прикладів використання сходів у процесі фізичної терапії;

- балансувальна платформа кільце SNS YJ05-G — для демонстрації засобів розвитку рівноваги та постуральної стабільності в межах фізичної терапії;

- м'ячі для фітнесу FitGo (650 мм) — для ознайомлення з використанням лікувальних вправ у різних вихідних положеннях;

- ростомір медичний підлоговий Aton РМ-П — для ознайомлення з методами оцінювання фізичного розвитку та антропометричних показників;

- рулетка спортивна (стрічка мірна) геодезична Star Brand — для демонстрації вимірювання окремих параметрів фізичного розвитку та функціонального стану;

- крісло колісне Норма-Трейд — для ознайомлення з допоміжними засобами пересування та принципами їх використання у фізичній терапії;

- ширма медична односекційна Aton ШБ-1 — для моделювання умов обстеження та забезпечення етичних і деонтологічних вимог під час навчального процесу.

Зазначене обладнання забезпечує можливість практичного опрацювання тем дисципліни, зокрема виконання практичних занять за темами 2.1–2.4, формування початкових навичок оцінювання фізичного розвитку, ознайомлення із засобами фізичної терапії, допоміжними засобами пересування та основами професійної діяльності фізичного терапевта.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення:

- 1) Робоча програма
- 2) Силабус дисципліни
- 3) Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи
- 4) Перелік основної й додаткової літератури вказано в робочій програмі,

8 Політика дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Під час опанування дисципліни здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Усі навчальні завдання мають виконуватися самостійно та відображати реальний рівень засвоєння знань, умінь аналізу й узагальнення навчального матеріалу. Виявлення фактів плагіату, списування або інших
---	--

	порушень академічної доброчесності є підставою для незарахування відповідного виду навчальної роботи.
Використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань з дисципліни	Застосування інструментів штучного інтелекту допускається лише як допоміжний засіб для ознайомлення з тематикою, уточнення понять або попереднього структурування матеріалу. Використання результатів роботи ШІ як повноцінного продукту власної навчальної діяльності без самостійного опрацювання матеріалу не дозволяється.
Використання матеріалів з джерел відкритого доступу	Під час виконання навчальних завдань здобувачі вищої освіти можуть використовувати матеріали з відкритих інформаційних ресурсів за умови обов'язкового посилання на першоджерела та дотримання вимог академічної доброчесності й правил коректного цитування.
Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися норм професійної етики, правил внутрішнього розпорядку Університету, а також принципів толерантної, коректної та поважної комунікації в освітньому середовищі.
Відвідування	Відвідування лекційних, семінарських і практичних занять є обов'язковим. У разі пропуску занять з поважних причин здобувач вищої освіти зобов'язаний завчасно повідомити викладача та виконати визначені завдання для відпрацювання пропущеного матеріалу.
Дедлайни	Усі види навчальних завдань підлягають виконанню та поданню у встановлені терміни. Недотримання визначених строків без обґрунтованих причин може призвести до зниження оцінки або незарахування відповідного завдання.
Визнання та перезарахування здобувачу результатів навчання з навчальної дисципліни	Результати навчання, отримані здобувачем в інших закладах вищої освіти або в межах програм академічної мобільності, можуть бути зараховані відповідно до чинних нормативних документів Університету.
Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті	Зарахування результатів навчання, набутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти, здійснюється відповідно до порядку, встановленого в Університеті.
Порядок відпрацювання пропущених занять	Заняття, пропущені з поважних причин, підлягають відпрацюванню шляхом виконання індивідуальних навчальних завдань або їх захисту у строки, визначені викладачем.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з установленими критеріями та відповідними нормативними положеннями Університету.

9 Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача

9.1 Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.

Формою підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни є екзамен.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється впродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських і практичних занять, а також за результатами виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи. Поточний контроль спрямований на перевірку рівня засвоєння теоретичних положень навчальної дисципліни, сформованості базових професійно орієнтованих умінь і навичок, а також здатності здобувачів вищої освіти аналізувати навчальні та професійні ситуації й застосовувати отримані знання у межах майбутньої фахової діяльності у сфері фізичної терапії.

Поточний контроль передбачає такі форми оцінювання: усне опитування під час лекційних, семінарських і практичних занять; захист доповідей і презентацій за темами навчальних занять; оцінювання рефератів, підготовлених у межах самостійної роботи; перевірку результатів виконання практичних робіт, аналітичних та узагальнювальних завдань (схем, таблиць, логічних моделей); виконання та перевірку тестових завдань.

Результати виконання завдань самостійної та індивідуальної роботи враховуються в межах поточного контролю та є складовою загальної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який за результатами контролю не набрав мінімально необхідної кількості балів (60 балів), отримує незадовільну оцінку та вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни.

9.2 Методи контролю та оцінювання

У процесі опанування навчальної дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» застосовується сукупність методів контролю та оцінювання, спрямованих на перевірку рівня засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань, сформованості базових професійно орієнтованих умінь і навичок, а також здатності аналізувати, узагальнювати й логічно представляти навчальний матеріал.

До основних методів контролю та оцінювання належать усне опитування під час лекційних, семінарських і практичних занять; перевірка письмових робіт, виконаних у межах аудиторної та самостійної роботи; захист доповідей, презентацій і рефератів за тематикою дисципліни; оцінювання результатів виконання практичних робіт, аналітичних та узагальнювальних завдань; а також програмований контроль у формі тестування.

Використання зазначених методів забезпечує комплексне оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, сприяє об'єктивності й прозорості контролю результатів навчання та дає змогу повноцінно визначити рівень сформованості програмних результатів навчання.

9.3 Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих форм здобуття освіти та видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з дисципліни «Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності» здійснюється на підставі

результатів виконання та захисту передбачених навчальних завдань відповідно до встановлених критеріїв оцінювання.

Оцінювання доповідей, захисту презентацій, рефератів

1 бал – завдання виконано загалом правильно; тема розкрита не повністю; структура роботи простежується, однак містить недоліки; допускаються окремі змістові або термінологічні неточності; здобувач надає відповіді на більшість запитань за темою.

2 бали – завдання виконано в повному обсязі та у відповідності до теми; матеріал подано логічно й послідовно; зміст повністю відповідає поставленим завданням; фахова термінологія використовується коректно; робота має чітку структуру; здобувач упевнено та аргументовано відповідає на запитання, демонструючи глибоке розуміння навчального матеріалу.

Оцінювання усних відповідей під час семінарських занять:

1 бал – відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна або частково аргументована; можливі окремі неточності у формулюваннях; застосовується базова фахова термінологія.

2 бали – відповідь є повною, логічно вибудованою та аргументованою; основні поняття визначені правильно; здобувач коректно використовує фахову термінологію та демонструє розуміння взаємозв'язків між окремими темами дисципліни.

Оцінювання доповнень до відповідей під час опитування:

1 бал – доповнення відображає окремий факт або аспект теми без розкриття причинно-наслідкових зв'язків.

2 бали – доповнення є змістовним, логічно пов'язаним з основною відповіддю та містить аргументоване пояснення відповідного положення теми.

Критерії оцінювання розробки презентації, рефератів

Таблиця 5

Критерії оцінювання презентації, реферату

Кількість балів	Мета	Висновки	Ключові положення	Структура
3 балів	Зміст роботи повністю відповідає визначеній меті та предмету дослідження; усі складові логічно пов'язані з темою і містять змістовні, релевантні положення	Результати опрацювання матеріалу узагальнені та систематизовані, що дозволяє сформулювати аргументовані, чіткі й значущі висновки	У роботі виокремлено основні положення, які всебічно та повно розкривають заявлену тему	Матеріал подано послідовно й логічно; структура роботи є завершеною та орієнтованою на підкреслення ключових результатів
2 бали	Зміст загалом відповідає темі, однак окремі	Висновки сформульовані, але окремі з них є	Виділено кілька ключових положень,	У викладі матеріалу спостерігаються

	елементи інформації частково виходять за її межі або недостатньо узгоджені з метою роботи	нечіткими або потребують додаткового пояснення чи обґрунтування	проте вони подані переважано або без чіткого структурування	порушення логічної послідовності, що знижує цілісність сприйняття теми
1 бал	Зміст роботи має слабкий або опосередкований зв'язок із заявленою темою	Висновки поверхові, недостатньо логічні або не підтверджені змістом роботи	Ключові положення розкриті неповно; бракує даних для обґрунтованих узагальнень	Робота має фрагментарну будову, виклад є непослідовним і ускладнює розуміння матеріалу

Критерії оцінювання виконаних практичних робіт

Оцінювання практичних робіт здійснюється за результатами їх виконання та захисту під час практичних занять і спрямоване на перевірку рівня сформованості практичних умінь застосування теоретичних знань у професійно орієнтованих ситуаціях, здатності аналізувати вихідні дані, обґрунтовувати прийняті рішення та робити аргументовані висновки.

3-4 бали – практичну роботу виконано повністю та у встановленому обсязі; завдання відповідає темі заняття та поставленій меті; застосовано коректні теоретичні положення й базові професійні підходи; дії або розрахунки виконано послідовно та обґрунтовано; результати оформлено логічно та зрозуміло; здобувач упевнено захищає роботу, аргументовано пояснює хід виконання та відповідає на запитання викладача.

2 бали – практичну роботу виконано загалом правильно, проте допущено окремі неточності у виконанні завдань або оформленні результатів; логіка виконання збережена, але обґрунтування окремих етапів є неповним; здобувач здатний пояснити основні етапи виконання роботи та відповісти на більшість запитань за темою.

1 бал – практичну роботу виконано частково або з істотними помилками; завдання розкрито неповністю; відсутнє чітке обґрунтування прийнятих рішень; результати подано фрагментарно або з порушенням логіки; здобувач має труднощі з поясненням виконаних дій і не може аргументовано відповісти на запитання під час захисту.

9.4 Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми здобуття освіти та форми підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів за темами занять

	Поточне оцінювання та самостійна робота											
	Модуль 1					Модуль 2					ПТ	Е
	1.1	1.2	1.3	1.4	тест	2.1	2.2	2.3	2.4	тест		
	6	7	6	6	5	6	6	7	6	5	60	40
Розподіл балів за видами діяльності:												
УО	2	2	2	2		2	2	2	2		16	

Р		3								3	
П							3			3	
З		2					2			4	
ПР	4		4	4		4	4		4	24	
	30 балів					30 балів					
Загальна рейтингова оцінка										100	

Умовні позначення, що використовуються в таблиці:

ПТ – підсумок по темам та СР

Е - екзамен

УО – усне опитування на семінарському занятті

Р – написання реферату

П – створення презентації

З – захист презентації, реферату на практичному занятті

ПР – виконання практичної роботи

Розподіл балів за видами діяльності

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Усне опитування на практичних заняттях	2	8	16	екзамен
Підготовка презентацій	3	1	3	
Підготовка рефератів	3	1	3	
Практична робота	4	6	24	
Захист рефератів, презентацій на практичних заняттях	2	2	4	
Тестування	5	2	10	
Разом			60	40
Розрахунок балу за залік : $16+3+3+24+4+10+40 = 100$				

Критерії оцінювання екзамену

Оцінювання екзаменаційної відповіді здійснюється з урахуванням рівня засвоєння теоретичних положень курсу, розуміння базових принципів фізичної терапії, а також здатності здобувача вищої освіти застосовувати отримані знання для аналізу реабілітаційних процесів і професійних ситуацій.

Під час оцінювання екзаменаційної відповіді беруться до уваги такі критерії:

– відповідність змісту відповіді програмним вимогам навчальної дисципліни;

– правильність і доцільність використання професійної термінології у сфері фізичної терапії;

– логічна побудова відповіді, послідовність викладу та чіткість формулювань;

– розуміння основних принципів фізичної терапії та їх ролі у відновленні функціонального стану пацієнтів;

– уміння пояснювати взаємозв'язок між функціональними порушеннями та методами фізичної терапії;

- здатність аналізувати типові професійні ситуації й робити обґрунтовані висновки;
- переконливість і аргументованість відповідей на додаткові запитання екзаменатора;
- відсутність принципових помилок і грубих змістових неточностей.

Високий рівень екзаменаційної відповіді характеризується глибоким і цілісним розумінням навчального матеріалу, усвідомленням ролі фізичної терапії в системі охорони здоров'я та вмінням пов'язувати теоретичні положення з практичними аспектами професійної діяльності. Середній рівень відповіді відзначається правильним викладом основного матеріалу, однак із недостатньою глибиною аналізу або неповною аргументацією. Низький рівень відповіді виявляється у поверховому володінні матеріалом, порушенні логіки викладу та наявності істотних помилок.

40–35 балів – здобувач вищої освіти ґрунтовно володіє навчальним матеріалом, демонструє системне розуміння основ фізичної терапії, послідовно й аргументовано викладає відповідь, розкриває питання в повному обсязі та виявляє здатність застосовувати знання для аналізу практичних реабілітаційних ситуацій.

34–25 балів – здобувач вищої освіти достатньо орієнтується в навчальному матеріалі, коректно подає основні положення теми, однак відповідь характеризується обмеженою аргументацією, недостатнім рівнем узагальнення або неповним розкриттям окремих аспектів.

24–10 балів – здобувач вищої освіти має загальне уявлення про зміст дисципліни, демонструє фрагментарні знання, допускає помітні неточності, не вміє повною мірою пояснювати взаємозв'язок між теорією фізичної терапії та її практичним застосуванням.

9 балів і менше – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на низькому рівні; відповідь є поверховою, неструктурованою, питання розкрито частково або формально; допущено суттєві помилки, що свідчать про відсутність сформованих базових знань і професійних уявлень.

9.5 Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90 - 100 балів	«відмінно»/ «excellent»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками

B	80 - 89 балів	«добре»/ «good»	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів	«задовільно»/ «satisfactorily»	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 - 68 балів		Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з можливістю повторного складання)	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з обов'язковим повторним курсом)	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

10 Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Вакуленко Л. О. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії [Текст] : підручник / Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук, Д. В. Вакуленко та ін. ; редкол.: Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук. — Тернопіль : ТНМУ "Укрмедкнига", 2021. — 372 с.
2. Григус І. М. Основи фізичної терапії [Текст] : навч. посіб. / І. М. Григус, О. Б. Нагорна. — Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. — 150 с.
3. Єжова О. О. Основи популяризації здорового способу життя [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Єжова, В. І. Кириченко. — Суми : СумДУ, 2024. — 154 с.
4. Осіпов В.М., Психологічні аспекти розвитку хронічного больового синдрому стаття Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):журнал. 2025. № 4(44) 2025. С. 1975-1986, [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1975-1986](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1975-1986) (фахове видання) 11
5. Основи здорового способу життя. Практичні роботи [Електронний ресурс] : навч. посіб. / уклад.: І. Ю. Карпюк, Т. К. Обезюк. — Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. — 419 с.
6. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / [Л.О.Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко, та ін.]; за заг. ред. Л.О Вакуленко, ВВ Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2019.- 372 с.
7. Терапевтичні вправи [Текст] : навч. посіб. із доповненою реальністю / О.

Єжова, К. Тимрук-Скоропад, Л. Ціж, О. Ситник. — Житомир : Євро-Волинь, 2021. — 152 с.

Додаткова література

1. Григус І. М. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта [Текст] : навч. посіб. / І. М. Григус, О. Б. Нагорна. — Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2023. — 176 с.
2. Михалюк Є. Л. Діагностика і профілактика захворювань та травм, що виникають в наслідок нераціональних занять спортом [Текст] : навч. посіб. / Є. Л. Михалюк, В. В. Сиволап. — Львів : Магнолія 2006, 2025. — 200 с.
3. Осіпов В.М., Психологічні аспекти розвитку хронічного больового синдрому стаття Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):журнал. 2025. № 4(44) 2025. С. 1975-1986, [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1975-1986](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1975-1986) (фахове видання)
4. Фізіологія рухової активності [Текст] : підручник / С. М. Білаш, М. М. Коптев, О. М. Проніна та ін. ; за ред. С. М. Білаша. — Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2024. — 300 с.

Інформаційні ресурси.

1. Всеукраїнське об'єднання фізичних терапевтів (Ukrainian Physical Therapy Association) — офіц. сторінка організації з професійними ресурсами та рекомендаціями. — Режим доступу: <https://www.facebook.com/uptaua/Facebook>
2. Електронний каталог підручників медичного спрямування – Scientific Medical Library (у т.ч. підручники з фізичної терапії). — Режим доступу: <https://sites.google.com/view/scientific-medical-library/електронні-ресурси/підручники-і-навчальні-посібники>
3. Український журнал фізичної та реабілітаційної медицини (наукові статті та огляди за темами фізичної терапії). — Режим доступу: <https://uaomt.org/files/jorn1.pdf> uaomt.org